

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2025-10-15

6 (9)

§ 282/2025

Remiss - Bättre förutsättningar för klimatanpassning, SOU 2025:51 (Dnr KS2025/1321)

Sammanfattning

Kungälv kommun har fått remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) från Regeringskansliet. Remissen ska besvaras senast den 17 oktober 2025 till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Regeringen beslutade den 14 mars 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras (dir. 2024:31). Samma dag förordnades tekniska rådet Johan Hjalmarsson som särskild utredare. Utredning har antagit namnet Klimatanpassningsutredningen 2025.

Utredaren överlämnade betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning SOU 2025:51 i april 2025 till statsrådet Romina Pourmokhtari.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. Utredningen har även haft i uppdrag att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd.

Utredningen lämnar elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning som skapar bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder:

Kommunen ska i översiktsplanen (ÖP) redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera
Förslaget kan tolkas som att klimatanpassningsplaner blir ett obligatoriskt underlag till ÖP. Hur ställer sig förslaget till aktualiseringen av kommunernas ÖP i och med detta? En ÖP kan ha en mycket lång livslängd. Vi ställer oss frågande till om det verkligen finns behov som motiverar lagkrav för dessa frågor. Vi ifrågasätter även om detta är en rimlig skalnivå för ÖP. Det är tveksamt om möjligheten finns att visa påverkan på enskilda fastigheter i ÖP och dessutom om kommuner har tillgång till underlag på den detaljeringsnivån.

Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker

Det kan förmodligen bli mycket tufft för kommunerna att resurssätta ett sådant arbete och genomföra det på så kort tid. Sannolikt kommer de resurser som används att tas från något annat arbetsområde och då är det tveksamt vad samhällsvinsten blir.

Vi anser att det inte är genomförbart då kommunen å ena sidan har planmonopol, men å andra sidan väldigt liten rådighet över marken. Det är en inskränkning av det kommunala självstyret/ planmonopolet. Ansvar måste vara tydligt, främst för fastighetsägarna. Med detta förslag läggs ytterligare en skyldighet till kommunen i planfrågor, där kommunen dessutom saknar resurser. 6 år för genomförande är alldeles för kort om tid för många kommuner. Ett flertal kommuner har nog väldigt svårt att ens identifiera de platser där detta kan vara aktuellt under den tiden.

Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2025-10-15

7 (9)

Kommunen är positiv till detta förslag. Kungälv kommun arbetar redan med att uppfylla delar av detta. Fokus ligger på lokaler där människor som inte har möjlighet att röra sig befinner sig.

Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

Möjligheten att få ledningsrätt för öppna dagvattenanordningar har efterfrågats sedan länge. Bland annat då det medför att va-huvudmannen slipper procedurer med att skaffa sig servitut på diken som ingår i den allmänna va-anläggningen. Men det bör beaktas att ett dike oftast inte nyttjas endast av va-huvudmannen. Ska ett öppet dike med flera nyttjare behandlas som samförläggning?

Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg

Förslaget är bra, men berör i mycket liten utsträckning kommuners egen verksamhet. Men bra att möjligheten skapas.

Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan

Bra att möjligheten skapas. Det kan innebära att mycket mark blir allmän platsmark, och då ska kommunen ha rådighet och en del av kommunen måste även stå för förvaltningen av den vilket är kostsamt och redan idag impopulärt i kommunerna.

Det finns även risker med att försöka få in för mycket inom ramen för detaljplaner. I detaljplan så låser man ytor till funktioner vilket kan göra dom ofördelaktiga långsiktigt. Därtill bör verkligen denna lagstiftning ses ur perspektivet då det redan är en snart omöjlig uppgift att göra en detaljplan som redan har väldigt många och svåra ramverk. Risken finns att man överreglerar vilket kan ha en hämmande effekt på både fastighetsägarnas och kommunens incitament till att planera klimatskyddsåtgärder.

Möjligheten att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas

Bra att möjligheten skapas. Kanske dock bör/också bör vara villkor för slutbesked. Det framgår inte i förslaget hur det ska fundera i relationen mellan detaljplaner och bygglov, då bara planer som inte är så gamla, kan drabbas, eller att många utomplans lov ger kumulativa effekter som sedan detaljplaner påverkas av.

Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill genomföra en klimatanpassningsåtgärd

Kommunen bör kunna tillhandahålla underlag i den mån det finns. Innebär detta dock att kommunen behöver utreda för nästan varje fastighet så bör man kanske fundera på om inte våra specialistmyndigheter har bättre förmåga till exempel SGU och SGI.

Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet

Det är bra att ett införande av förslaget avkräver va-huvudmännen att ha ökad kunskap om sina system, men en konsekvensbeskrivning rörande bland annat tid att öka kunskapen och kostnad måste genomföras.

Utöver det behöver det ringas in hur snabbt va-huvudmannen kan anses vara skyldig att svara på en sådan fråga och hur omfattande material som kan krävas ut – i stil med praxis för utlämnande av allmän handling? Frågan är om det över huvud taget behövs en särskild författningsändring för just detta specifika utlämnande av uppgifter. Detta inryms troligtvis i den nuvarande skyldigheten att lämna ut allmän handling.

Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2025-10-15

8 (9)

Bra förslag som givetvis behöver bearbetas vidare för att bestämma vilken dimensionering som ska krävas i LAV. Det är även värdefullt ur va-huvudmannens försäkringsperspektiv att få en tydlighet i hur långt va-huvudmannens lagreglerade ansvar för att ta omhand dagvatten sträcker sig.

Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för upphävande av och dispens från strandskyddet

Bra att möjligheten skapas.

Utredningen föreslår också att staten bör ta på sig ansvaret för att etablera skydd mot översvämningar från havet längs vissa kuststräckor och lämnar förslag på en process för detta.

Det är mycket bra att arbete förslås starta för att utreda var och hur staten ska ta ett ansvar i arbetet med klimatanpassning. Stigande havsnivåer motiverar ett statligt ansvar då det ofta handlar om osäkra prognoser, stora nationella värden, begränsade resurser och kompetens samt att beslut om att bygga kustskydd är "för evigt" och där kan finnas behov av internationell samordning.

Bra att det tydliggörs inom vilka riksintresseområden som kustskydd är genomförbart respektive inte genomförbart. Möjligen bör kustskydd vara en del i riksintresse, och då förslagsvis riksintresse för totalförsvaret, civila delen. Ett nästa steg bör vara att se över om vissa riksintressebeskrivningar bör revideras, så att skydd är tillåtna. Detta om det bedöms vara av stor vikt att ett område skyddas.

Kustskydd kan även påverka exempelvis naturreservat och Natura 2000-områden. Det bör utredas om det ska vara möjligt att få dispens eller tillstånd från naturreservats föreskrifter för att anlägga skydd, respektive erhålla tillstånd enligt Natura 2000-bestämmelser. Utöver detta kan koordinering med till exempel havsplaner krävas.

I förslaget saknas helt ett resonemang runt att överväga ett eventuellt tillbakadragande av det som bedömts som "betydande nationellt intresse" från det havsöversvämningsdrabbade området – som alternativ till byggande av tekniskt skydd mot översvämningar.

Utredningen lämnar vidare förslag på en ny lag som gör det möjligt för en kommun att ta ut en del av kostnaderna för en klimatanpassningsåtgärd som kommunen genomför av fastighetsägare, vars fastigheter skyddas av åtgärden.

Bra att möjligheten skapas. Det kan sannolikt dock bli svårt att driva igenom en sådan modell i praktiken, särskilt i områden med många små fastighetsägare.

Utredningen och dess förslag till författningsändringar och förslag på ny lagstiftning är välkommen och mycket av det som tas upp i utredningen och läggs fram som förslag utgör viktiga steg framåt mot ett hållbart klimatanpassningsarbete i Sverige.

En mycket viktig del i materialet utgörs av det som framförs rörande ett ansvarstagande från staten i klimatanpassningsarbetet ute i landet.

Medfinansieringsförslaget innebär en möjlighet och kommer sannolikt att vara användbart för kommunerna i vissa sammanhang. Det kommer fortsatt att vara svårt för fastighetsägarna

att initiera medfinansiering och genomföra gemensamma åtgärder.

Betänkandet måste ses som ett första steg i ett mycket långsiktigt klimatanpassningsarbete för Sverige. Arbetet måste drivas vidare och följas upp samt lagstiftning kompletteras och justeras. Alla berörda aktörer måste initiera och upprätthålla en aktiv kommunikation.

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2025-10-15

Sida

9 (9)

Nationella riktlinjer för hur staten bedömer klimatrelaterade risker ingår inte i utredningen, men behövs.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Remiss - Bättre förutsättningar för klimatanpassning, SOU 2025:51

Bilaga bättre-förutsättningar-for-klimatanpassning-sou-202551.pdf

Bilaga Protokollsutdrag - Remiss - Bättre förutsättningar för klimatanpassning, SOU 2025:51

- Utskottet för Samhälle och utveckling

Beslut

Tjänsteskrivelsen antas som remissyttrande.

Expedieras till:

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.kl@regeringskansliet.se

För kännedom till:

Tony.strand@kungalv.se

Pernilla.attnasbjork@kungalv.se

Katarina.bjelke@kungalv.se

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign